

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ז אייר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת עו.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תע"ו עד תחילת סימן תע"ז.
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה הוכח תוכיח' עד סוף פרק י"ז.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ד משנה ה עד פרק ד משנה יא

האברך הגיש לפקיד הבנק המופתע צ'ק ע"ס 55,000 דולר | "האווירה מחשמלת" – רשמים מרתקים מ'הקפסולה'
באחת הישיבות החשובות בירושלים | רק בבוקר התברר מי היה "המטריד האלמוני" שהפריע לגדול הדור
ללמוד... | ומה היה קורה אילו אריסטו היה פוגש יהודי בשעה 3:57 בליל שבועות? | 1894

על דא ועל הא

"שהחיינו וקיימנו": חוזרים לבתי הכנסת בהתרגשות ובשמחה

הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א עם חיזוק מיוחד על קדושת בתי מקדש מעט

הכנסת נתחזק בכך.
הכל תמהים מדוע נעל הקב"ה עלינו את בתי הכנסת, אין בינינו
נביא ובעל רוח הקודש להשיבנו, אך רבותינו הראשונים ברוח
קדשם ראו את השיחה בשעת התפילה כסיבה, כדברי המשנה
ברורה (קכד, כז) "כתב באליה רבה בשם הכל בו אוי להאנשים
שמשחים בעת התפילה כי ראינו כמה בית הכנסת נחרבו בשביל
עון זה, ויש למנות אנשים ידועים להשגיח על זה".
בחסד ה' עלינו חוזרים כולנו חיים ובריאים, כה יתן ה' וכה
יוסיף חיים וברכה ושלוש עד העולם. אף אנו נשיב לו בתודה
ונכבדהו בביתו - בית מקדש מעט (מתוך מכתב מורינו הרב
שליט"א לבני קהילתו).

לא שם ליבו לענייני הכבוד

"זה השער לה" צדיקים יבואו בו: בית הכנסת ובית המדרש
שאינו בו מחלוקת ויש בו ברכות - צדיקים יבואו בו" (ספר הרוקח)
דבר צחות שמעתי ממורי ורבי מרן הגרי"ש אלישיב אודת
מאמר חז"ל (ברכות ז, ב) "הקובע מקום לתפילתו כשמת אומרים

ברוך הטוב והמטיב שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לקראת
שובנו להסתופף בחצרות בית אלוקינו וכניסתנו המחודשת
לבית הכנסת ולבית המדרש, אמנם בהגבלות המחייבות מדין
'ונשמרתם', אך כל קירבה לבית הכנסת אהובה, חשובה ותועלתה
מרובה, כדברי דוד המלך עליו השלום (תהילים פד, יא) "בחרתי
הסתופף בבית אלוקי". פרש"י "הסתופף - על הסף ועל המזוזות".
דוד המלך בחר בבית אלוקיו אפילו כשלא היה באפשרותו להיכנס
פנימה אלא רק להימצא על הסף והמזוזה.

עלינו להתעורר בכבוד בית הכנסת, לקיים 'בבית אלוקים נהלך
ברגש', שלא לדבר כלל בזמן התפילה וקריאת התורה; אמנם עצם
קדושת בית הכנסת בכללותה אוסרת שיחה בטלה בתוכו אף
שלא בשעת התפילה (שו"ע קנא, א), אך בשעת התפילה נאסר
כל דיבור, אפילו שאינו בכלל 'שיחה בטלה'. במיוחד בני קהילתנו
נדרשים לכך כפי ששמענו במעמד 'בונים לדורות' מפי גדולי הדור
מרן שר התורה שליט"א ומרן ראש הישיבה שליט"א כשנשאלו
על מה להקפיד בבית הכנסת ההולך ונבנה. השיבו שניהם בלשון
אחד: 'שלא לדבר בשעת התפילה'. אף בכניסתנו המחודשת לבית

עליו אי חסיד אי עניו.

נשאלת השאלה מה ענווה וחסידות יש בקביעות מקום לתפילתו?

והשיב שבדרך כלל במשך הזמן יש לאדם טענות כלפי המקום שבו הוא מתפלל; אם מפני שלא כיבדוהו כראוי, אם מפני שסבור שלא נתנו לו עליה כראוי לכבודו ואם מפני שאר טענות כיו"ב, ולכן רוצה לעקור ממקומו ולעבור להתפלל בבית כנסת אחר, אך הקובע מקום לתפילתו ואינו משנה את מקומו - הרי שהוא עניו וחסיד ולא שם לבו כלל לענייני כבוד וגאוה.

דקדוקי הלכה ראויים

מֵרַן הַגְרִ"ש אֵלִישֵׁב הַזֵּהִיר לְסִיִּים אָף אֶת בְּרֻכּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּתוֹךְ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע. אֲמַנָּם בְּדִיעַבְד אֲפִשֵׁר לְבַרְכֵן עַד סוֹף זְמַן תְּפִילָה, אֲךָ לְכַתְחִילָה יֵשׁ לְסִיִּימָן בְּתוֹךְ זְמַן ק"ש, זֹאת מִלְבַּד הַבְּעִיָּה שְׁעוֹר מֵרַן הַסְטִיפֵלְר דָּאָם מְסִיִּימִים בְּרַגְעֵי הָאֲחֵרוֹן הִרִי שְׁחָלַק מֵהַמִּתְפַּלְלִים הַמְאֵרִיכִים אוּ מֵתֵאֲחִרִים וּמְסִיִּימִים ק"ש לְאַחַר הַצִּיּוּר נִמְצְאוּ קוֹרְאִים ק"ש לְאַחַר זְמַנָּה. לְכֵן רְאוּ לְסִיִּים גַּל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַזְמַן.

יש לעשות מאמץ לכתוב ספרי נביאים, כדי שיוכלו לקרוא מתוך הקלף, כפי שכותב המשנה ברורה (רפ"ד, א). בשער הציון מוסיף בזה תוכחה נוקבת "בפרט בימינו שמפזרין הרבה כסף על תכשיטי בית הכנסת שאין נחוץ כל כך, וכוונתם לשם שמים כדי לקיים זה א-לי ואנוהו, בוודאי מצוה להתנאות בכתבת נביאים הקדושים".

מתי לבנות בית כנסת חדש

כל שינוי מקום צריך שיעשה בדחילו ורחימו ובכבוד ראש על כל הכרעה בהלכה ובהנהגה ובוודאי על עצם השינוי והצורך, כהוראת מֵרַן הַגְר"ח מוּוּלְאֵז'יִן (כתר ראש אות נ"ג) "כלל גדול אם יצליח קצת בלימודו באיזה מקום ויתחדש עליו לעשות באופן אחר או ליסע למקום אחר שלא למהר הדבר עד שישקול בדעתו הדבר היטב".

וכפי ששמעתי בצעירותי כשבאתי להתיעץ עם מֵרַן הַסְטִיפֵלְר ואמר לי יסוד גדול: בסוכות בהלל ב'הושיעה נא' מנענעים את הלולב, ואילו ב'הצליחה נא' עומדים במקום. מדוע? שינוי מקום, אינו דבר פשוט, ויש בו סיכון. אם טוב לך ורצונך ב'הצליחה', עדיף לך להישאר במקום... רק אם אתה זקוק ל'הושיעה', עליך לנענע ולחפש בכל הצדדים... אם בית כנסת במצב של 'הושיעה', כיון שהמקום צר מהכיל למתפללים והלומדים, חייבים להקים מקום חדש, בתפילה רבה שהסיעתא דשמיא והברכה השורה במקום הישן תמשיך ותשרה גם במקום החדש.

מבית הכנסת לבית המדרש

"אמר רבי לוי בר חייא: היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר [תהלים

פד, ח] ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלוקים בציון" (ברכות סד, א) מדוע מגיע שכר כה עצום - קבלת פני שכינה - ליוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש?

טבעו של עולם - אדם עושה מעשה טוב, מקיים מצוה, לאחריה מבקש מנוחה, יוצא להפסקה. עבד אינו מבקש לנפשו מנוחה, אינו יוצא להפסקה. הוא מודע לחובותיו. ממשימה אחת, עובר מיד למשימה הבאה.

היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ועוסק בתורה, מוכיח בעצמו שאינו עושה פעולה רוחנית נקודתית, זעיר פה, זעיר שם. אדרבה, כל מהותו סובבת עבודת-קודש מתמדת. בחינת עבד. עבד לעם קדוש. 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא'. כל מהותו - ממשימה רוחנית למשימה נוספת. לפיכך שכרו רב.

לעולם קורין במדבר קודם עצרת

בשולחן ערוך נפסק (תכח, ד) "לעולם קורין פרשת במדבר קודם עצרת". ביאר הבאר היטב "מנו פירוש במדבר שנמנו בו ישראל קודם עצרת". הרי שיש שייכות לפרשת במדבר כהכנה לקבלת התורה. והרמב"ן (במדבר א, ב) מביא מדרש שמניין בני ישראל נעשה לשבחם ולרוממותם "שאו את ראש בני ישראל - בויקרא רבה דורש לשבח אין 'שאו' אלא לשון גדולה כמו דכתיב (בראשית מ, ג) ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך... ונאמר (דברי הימים א כט, יא) לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש, לקיים מה שנאמר (תהלים קמח, יד) וירם קרן לעמו... שאם יזכו ינשאם ויעלה אותם לגדולה".

ודבריו תמוהים, שהרי לכאורה המספר מאבד חשיבות כל יחיד ויחיד, ולדבריו אדרבה הוא מחשיבו בזה.

ובהמשך הפרשה מבאר הרמב"ן (א, מה) מדוע נצטווה משה למנות את בני ישראל "כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו אהרן קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו, יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם. וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן, כי ישימו עליהם עינים לטובה יבקשו עליהם רחמים ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ולא ימעיט מספרכם. ובמדבר רבה ראיתי שלא תהיה אומר לראש המשפחה כמה במשפחתך, כמה בניו יש לך אלא כולם יעברו לפניך באימה ובכבוד ואתה מונה אותם".

אכן בדרך כלל מאבד המניין את הייחודיות של כל יחיד, אך במניין בני ישראל כל אחד שנמנה בין כלל ישראל ונעשה לחלק מהם, קיבל בזה חשיבות רבה, זאת ועוד כיון שהמניין נעשה על ידי "אב הנביאים ואהרן אחיו קדוש ה'", ניתן לו בזה "זכות וחיים כי בא בסוד העם".

ומביא הגר"א (משלי טז, ד) "כשהיו בני אדם הולכים אצל הנביאים לדרוש את ה', היה הנביא אומר על פי משפט הנבואה את הדרך אשר ילך בה לפי שורש נשמתו וטבע גופו". ואם דבריו אמורים בכל הנביאים, בוודאי כך הוא במעמד נורא ההוד בו עלה היהודי להימנות לפני משה ואהרן שהיה מגלה לו מהי הדרך

והידיעה כי למרות עוצמת עם ישראל, באם היחיד לא ימלא את חלקו, בכל אלפי שנות קיום העולם לא יהיה אחר שיוכל לעשות זאת, ידיעה זו מעניקה רובד מרומם של עבודת ה'. הגר"א (שם) מביא דבר נורא שאף כשהנביא גילה לאדם מה היא דרך עבודתו, אם היה לאדם ריווח או תאוה מסוימת מכך, אמנם לא היה באפשרותו להתכחש לדברי הנביא אשר הצפונות גלויות בפניו, אך היה מסלף את דברי הנביא למילוי רצונו ותאוותו. בכל בית כנסת מונחת הארה מהקדוש ברוך הוא על חביבות מעלת הציבור המתאגדים יחד לעבודתו. ה' יזכנו שנגלה את ייעודנו הפרטי של כל אחד ואחד ובתוך כל הציבור בכלל. (שואלין ודורשין)

המיוחדת אשר ילך בה לפי שורש נשמתו, לא רק שלא נגרעה הערכתו העצמית, אלא אדרבה קיבל בזה רוממות נשגבה ביותר. כיון שרק עם ישראל זוכה במעלת הציבור, מה שאין לגויים, ואם יצטרפו יחד אלף גויים זה לצד זה, לא ייחשבו אלא כאלף יחידים, מה שאין כן עם ישראל שמקבלים בזה מעלת הציבור, ממילא רוממות ועבודת כל איש ישראל שזורה מהיותו חלק מהציבור כולו, ובד בבד אדם פרטי בפני עצמו, שהרי מה שנמנה בתוך בני ישראל מקבל בזה רוממות מיוחדת, ומאיך "כיון שלכל אדם יש דרך בפני עצמו ללכת בה, משום שכשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ואין טבע בני האדם שווים" (הגר"א שם) לכן צריך לנווט בכדי למלא את ייעודו האישי בתוך כלל ישראל.

על דא ועל הא

הוא ישב לבדו בעזרת הנשים של בית הכנסת המרוקן, ולמד. היתה לו רק מסכת בבא בתרא אחת ורשב"א קרוע, וזהו. והוא סיפר פעמים רבות: "זאת היתה השנה המאושרת ביותר בחיי"

וגם: מה היה קורה אילו הפילוסוף אריסטו היה פוגש יהודי בשעה 3:57 בליל שבועות?
אֲשֵׁרֵי הָעַם - הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א במאמר מיוחד לקראת חג מתן תורה

הביט בה במבט משונה וניכר היה עליו שאינו נהנה מהחגיגה. "מה קרה? האוכל לא טעים? לכבות את המוזיקה? המתנה שקניתי לא מתאימה?" הבעל צוחק. "האוכל טעים במיוחד, השיר שמתנגן ברקע- משובב נפש, והמתנה? מוצלחת מאד. אך חסר פה רק דבר אחד, את העיקר... אנא שבי בעצמך ליד השולחן, כדי לחגוג יחדיו את יום הנישואין..."

"חג מתן תורה", "משמר", "תיקון", עוגות גבינה, פרחים לקישוט הבית, אקדמות, "סדר קבלת התורה". עומס עשייה ופרטים, המון מידע המעורב בתחושות טובות. הכל יפה, חשוב ומצוין. אך אולי נעשה לעצמנו סדר במחשבות, לדעת מה קיבלנו במעמד הר סיני ומה אנו הולכים לקבל בקבלת התורה השנתית שלנו.

"תֵּאָר פֶּלָה מְאֹד נִתְעַלָּה. בְּקִבְלַת יוֹם זֶה". בחג השבועות מחדש הקב"ה את קשר הנישואין שבין החתן והכלה, הוא יתברך ואנחנו, בניו אהוביו. הספרים הקדושים המשילו את חג השבועות לחג הנישואין שלנו עם אלוקינו אוהבנו. זהו הזמן בו אנו עומדים עימו תחת החופה. הזמן לשמוח יחדיו בשמחת הנישואין. זמן שמחה ואהבה שבין מקבלי ומחדשי הקשר הנפלא בינינו.

מה בדיוק טוב לנו? מה יש לנו, שאין לאנשים חכמים, בריאים, עשירים ומוקפי משפחה וחברים, כבוד ותהילה, שאינם מקיימים תורה ומצוות?

בזמן מלחמת העולם הראשונה התפזרה ישיבת סלוצק ומרן בעל 'אבי עזרי' זיע"א נשאר בחור בודד, מבלי שידע היכן הוריו. היתה לו מערכת בגדים בלויה אחת, אותה כיבס בעצמו ליד הנהר בכל ערב שבת. שנה שלמה אכל רבינו ממאכלים שהביאה לו אשה צדקנית, שריחמה עליו. הוא ישב לבדו בעזרת הנשים של בית הכנסת, שהתרוקן מבאיו, שברחו מאימת המלחמה, ולמד. היתה לו רק מסכת בבא בתרא אחת ורשב"א קרוע, וזהו.

ורבינו סיפר פעמים רבות: "זאת היתה השנה המאושרת ביותר בחיי. למדתי בה את מסכת בבא בתרא, עם הרשב"א, מאתיים פעם!!"....

היא תכננה את יום הנישואין העשירי שלהם במשך תקופה ארוכה. קנתה ספר המתאים בדיוק לבעלה, כתבה ברכה בחרוזים, הכינה עוגה טעימה ומפוארת, עשויה במספר שכבות ומעליה קצפת לבנה- ורודה ושלל דובדבנים. הבית קושט בכרזות עליזות ופרחי נייר, לצד עלון קיר מוצלח במיוחד עם תמונות מחייהם המשותפים, בתוספת כיתובים מחוייכים. הבעל שב מהכולל והרעיה פרשה מפה ססגונית, הושיבה אותו ליד השולחן ואצה רצה להגיש מאכלים משובחים, פרי ידיה. המנות הוגשו לבעל בזה אחר זה, האשה הדליקה את קלטת שירי חתונתם והיא המשיכה לרוץ ולהגיש, לדאוג שכל האירוע יהיה נפלא. אך הבעל

חש שיש אישור לפעולותיו ומעשיו, והוא נטול ספקות. לאה אמנו אמרה: "באושרי כי אישרוני בנות", שפירושו שלא הרגישה מאושרת משום שהיא קיבלה אישור מהבנות למעשיה. כשאדם מקבל אישור למעשיו, כשהוא יודע, מהאחרים, ובעיקר בתוככי עצמו, שהוא נוהג כהלכה, שהוא מתקדם, עושה דבר טוב, הוא מאושר. כשאדם חש שלהיות עשיר הוא דבר טוב, הוא מאושר. כשאדם רצה לפתור בעיה מתמטית סבוכה והוא פתר אותה, הוא מאושר. כשאדם הגיע לפסגה כל שהיא, בעשיה, ברעיון רוחני או ברוח כלכלי, והוא עצמו, או האחרים, מאשרים לו שהוא עשה או זכה בדבר טוב- הוא מאושר. נכון, ישנם כאלו שיכולים להיות מאושרים מהישגים והצלחות שונות, אך ישנו אושר גבוה פי כמה וכמה, כשהגעת לדבר הטוב ביותר.

ומהו הדבר הזה?

--- עשיית רצון ה' יתברך.

המצאנו המצאה גאונית? אולי מחר יתגלה לנו שאין לה ביקוש, או שאחרים ימציאו המצאה שתעפיל עליה. נולד לנו ילד? אושר. אך מי יודע כיצד הילד יגדל והאם נרווה ממנו נחת. הרווחנו מליון דולר? אולי העיסקה תתפוגג ויתכן שלא נדע כיצד להשתמש כראוי בכסף. אנחנו בריאים? כן, אך מי יודע מה יקרה מחר. גם אם יש לנו את כל השפע והטוב שבעולם, - הרי לבסוף כולנו נמות. נשאיר את הצלחותינו כאן ונעלה לעולם הבא... הכל יחסי, שברירי, וגם בסוף מתפוגג בוודאות. חוץ מקיום התורה והמצוות.

כאן מדובר במשהו נצחי, שלא ניתן להכחידו ואין עליו עוררין. כשקיימנו מצוה אחת, אין בה שום דבר יחסי. היא מעולה לכשעצמה יותר מכל. ביצענו דרכה את רצון ה' וה' אישור' שניתן לנו על עשייתה, הוא הגורם הגבוה ביותר במדד האושר, שהרי אין גורם נעלה או מבין יותר מהקב"ה שיכול לאשר את מעשינו. אנחנו גם מקבלים על המצוה שכר נצחי, שאינו חולף לעולם ועד. למדנו דף גמרא? בכל מילה התקרבנו אליו יתברך, והמילה נחקקה באותיות של זהב ב'בנק המרכזי' בשמים. לתמיד. אין עוררין על ה'אישור הבנקאי' והתשואה? גבוהה במיוחד, וגם בלתי נגמרת...

"אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ וּמֵה נְעִים גּוֹרְלָנוּ וּמֵה יָפֵה יִרְשָׁתָנוּ. אֲשֶׁרֵינוּ שְׁאַנְחָנוּ מִשְׂכִּימִים וּמִעֲרִיבִים עָרֵב וּבִקֵּר וְאוֹמְרִים פְּעֻמִּים בְּכָל יוֹם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד".

--- אושר!

אריסטו תהה כל ימיו בשאלת "מהו האושר". אריסטו, שנחשב גם בעיני חכמינו כגדול בעלי החכמה בעולם שמחוץ לעולם היהודי, סבר שלא ניתן להשיג את האושר. תילי תילים של כתבים וספרים עסקו בשאלה שהציב אריסטו, ללא תשובה ברורה. --- כי אריסטו לא ראה יהודי בשעה 3:57 בליל שבועות...

הפילוסוף הצרפתי בֶּלְזו פסקל, אחד מגדולי המתמטיקאים, הפיזיקאים והפילוסופים בעולם, כתב כך בספרו 'הגיגים': "מאחר שהטבע עושה אותנו תמיד אומללים בכל מצב, תשוקותינו מציירות לפנינו מצב של אושר, מתוך שהן מדביקות אל המצב שאנו שרויים בו את הנאותיות של מצב שאין אנו שרויים בו. אילו זכינו להנאות אלו, לא היינו על שום כך מאושרים, מפני שהיו מתעוררות בנו תשוקות אחרות התואמות מצב חדש זה... "מרגילים את האדם מילדותו לדאוג לכבודו, לרכושו, לידידי וגם לרכושם ולכבודם של ידידיו. מעמיסים עליו עניינים, לימוד שפות ותרגילים, ונוטעים בליבו את האמונה שלא יוכל להיות מאושר אם לא יהיה מצב הדברים טוב בכל הנוגע לבריאותו, לכבודו, לנכסיו ולנכסי ידידיו, ושאם יחסר לו ולו אחד מאלה - אומלל יהיה. באורח זה מטילים עליו תפקידים ועיסוקים שמטריחים ומוגיעים אותו מהנץ החמה. הרי זו, תאמרו, דרך מוזרה לעשותו מאושר, וכי יש דרך בטוחה מזו לעשותו אומלל? יש דרך כזו! איך לעשות זאת? די לפטור אותו מכל אותן דאגות. או אז יראה את עצמו, יחשוב על מה שהינו, מאין בא ולאן הוא הולך. על כן שום העסקת דעת ושום הסחת דעת אינה מיותרת. משום כך, לאחר שהוכנו לאדם תילי תילים של עניינים, הנה אם יש לו שהות להפוגה, יועצים לו לנצל את הזמן הזה כדי לבדר את דעתו, לשחק, להיות תמיד עסוק עד למעלה ראש..."

מחקרים רבים עסקו בגורמים לאושר. בין הממצאים הבולטים: כסף מביא פחות אושר ממה שאנו חושבים. מעבר לרמת הכנסה מינימלית, עלייה בהכנסה הממוצעת כמעט אינה מעלה את רמת האושר. ההבדל בין רמות ההכנסה השונות הוא מזערי, משום שאנו מתרגלים במהירות לרמת ההכנסה החדשה, ואחר כך שואפים ליותר, במירוץ שאינו נפסק. מה שמשפיע על רמת האושר במידה מסוימת, היא רמת ההכנסה היחסית ביחס לאחרים בסביבת האדם. אך מעבר לגורמים חיצוניים, הדברים שחשובים הרבה יותר להשגת אושר קשורים לעולמו הפנימי של האדם וליכולתו להשיג שלוה פנימית ולהיות מרוצה מחייו. בתוה"ק המילה 'אושר' נובעת מהמילה 'אישור', כשהאדם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הבחורים לא אכלו כדי שיישאר לאורחים, והאורחים לא אכלו כדי שיישאר לבחורים - זקופסת הביסקוויטים נותרה מיותרת על השולחן עד הבוקר

רשמים מליל שבועות בשנת תש"ח בישיבת 'קול תורה' בירושלים

השבת לחינם... התקנו מנורה עם פתיל דק והיא דלקה מכוונת שבת, ממנה העברנו אש והדלקנו את המנורות בליל החג".
הוסיף הרב בונדהיים וסיפר: "בליל שבועות, היה זה המקום היחיד בו היה אור בשכונת רחביה. בעלי הבתים באו ללמוד בישיבה. על השולחן היתה קופסת ביסקוויטים, דבר יקר באותן השנים. הבחורים לא אכלו ממנה כל הלילה, כי אמרו שאין זה מנומס לאכול לפני האורחים בעלי הבתים - הם אלו שצריכים להתכבד. ואילו בעלי הבתים לא אכלו, כי הבינו שלבחורים לא יהיה מה לאכול... כך נותרה לה קופסת הביסקוויטים עד הבוקר, ועליה עשו את הקידוש אחר התפילה!"

(נר לשולחן שבת)

סיפר לי הגאון ר' ישראל בונדהיים:

"בשנת תש"ח, בעת מלחמת השחרור, הייתי תלמיד בישיבת 'קול תורה'. ירושלים היתה במצור, הכל היה בקיצוב ובמשורה. נפט, מים ואוכל. בערב חג השבועות ראש הישיבה, הגאון רבי יחיאל מיכל שלזינגר עבר כעני בפתח בין הבתים בשכונת רחביה, בידו כלי פח, וביקש נפט כדי שיהיה לבחורים אור ללמוד במשך הלילה. כל הנפט שאסף הספיק לשתים או שלש מנורות..."

באותה שנה ליל שבועות חל במוצאי שבת. אני הייתי ממונה על האור, היינו חייבים להשאיר אש דולקת מיום שישי כדי שממנה ידליקו את המנורות בליל החג, והיה חבל על הנפט שידלק כל

על דא ועל הא

"היו שחששו שתיווצר אוזירה קלה שאינה ראויה לימי ההכנה לקבלת התורה. אבל כאן ב'קפסולה' אפשר להעיד שהאזירה מחשמלת... התחושה היא: שבת בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה'..."

ד"ש מזהקפסולה: רשמים מאלפים מפנקסו של אחד ממרביצי התורה השווה בימים אלו ב'קפסולה' בישיבת הגר"ש פינקל שליט"א בשכונת רמות בירושלים

למקום' אשר מתגלות כעת במלא יופיין והדרן, דווקא מתוך מתווה מיוחד זה.

ב. תחילה לכל, נציין את גילויי ההתרגשות של בני הישיבה לחזור אל מקום העליה שלהם אחר תקופה כה ממושכת. הבחורים הניחו את תיקיהם וכל מטלטליהם בחדרם, וניגשו לבחון את בתי-המדרש המאולתרים שהוכשרו לכל קפסולה. באיזה שטייגען וגישמאק ניגשו לסדר הראשון בקפסולה! לא היה שייך להסתיר את הברק שלהם בעיניים. "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך!"

לאחרונה התוודענו להגדרה חדשה ומחודדת אודות מהותו של קן משפחתי מצומצם - "משפחה גרעינית", כמליצה חדה לאותו רכיב פנימי קשיח, בלתי חדיר לזרים, המבטא יפה את גורלו המשותף, המדלג מעל כל הגבלות ריחוק ושמירות מהדבקה, אשר נקבעו מחמת הנסיבות.

עיקר דאגתנו בעת הזאת צריכה להיות על ביטולה של "ישיבה", שמעולם לא פסקה מאבותינו, ואבוי שכעת עקב נסיבות השעה, רוב בני הישיבות גלו ממקומם ונחלתם. הלא כללישראל בנוי על קיבוץ בחורי חמד למשכן "ישיבה", שמכוח הדיבוק חברים והחדוותא דאורייתא שמתגלה שם, נבנה בית וקן לשכינה הקדושה.

ולכן, כמה יקרה מעלתם של אותן "קפסולות" שנפתחו במתכונת מצומצמת בכמה וכמה ישיבות, שהינם כדמות שליחי ציבור לכלל עולם הישיבות, לקיים בזעיר-אנפין מתכונת של "ישיבה" אף כעת בתוככי הסערה העולמית.

כותב השורות, שזוכה לשמש בישיבת 'פינקל', אשר התפרסמה גם כעת בהצלחתה להימנות על אותן ישיבות הבודדות שהצליחו להכשיר את מקום הישיבה ל'מתווה הקפסולות', וחווה מקרוב את התוצר המעניין הזה - מתאר במאמר זה 'כמה מעלות טובות

אדונינו שמואל הנביא זי"ע שהיארציט שלו חל השבוע, התברך בחצר היקפית משרת רוגע ושלווה מיוחדים, בהיותה שוכנת על הוואדי אשר למרגלות רכס הרי רמות, ממנה נשקף נוף הררי עוצר נשימה, כרי מרעה גמלים, עדרי צאן פסטורלים, ורוח ירושלמית משחררת. כל החצר הזו ממוקמת במתחם של בני הקיבוץ, וכעת ע"פ הוראות משרד הבריאות, ע"מ למנוע מגע בין דרי הקפסולות השונות, נאסרה ירידה של בני שיעור א' לשם, זולת אם הקיבוץ יסתגר בכל אותו זמן בחדרם!

ובכן, בני הקיבוץ לא יכלו לחשוב שמבני שיעור א' תימנע היציאה למרחב הפתוח במשך שבועיים ימים - התנדבו איפה לכלוא את עצמם בכל יום בד' אמותם, ע"מ לאפשר שעת מנוחה לבני שיעור א' בבין הסדרים. זוהי רק דוגמא אחת ממידות יפות שמופיעות דוקא עתה.

הישיבה מצידה יוצאת מגידרה להשיב להם אהבה על אהבתם, ומפנקת את תלמידי הישיבה באוכל מזין ועשיר כבני מלכים, בהגשת שלש ארוחות מלאות ועשירות, ובתוספת פינות קפה כל שעות היממה, בבחינת תורה וגדולה במקום אחד! אין ספק, שמלבד המאמץ התמידי שעושה הישיבה ע"מ לדאוג לבניה בכל השנה, כעת, זוהי הזדמנות מצידה להביע ולגלות את גודל החיבה שהיא רוחשת לתלמידיה, בחירי הישיבות, עמלי התורה הקדו'.
היו שחששו מאוירה קלה שאינה ראויה לימי ההכנה לקבלת התורה. כאן, בקפסולות של פינקל אפשר להעיד, שהאווירה מחשמלת, בבחינת: "חבוקה ודבוקה בך הושע נא". התחושה הכללית היא: "שבתי בבית ה' כל ימי חי לחרות בנועם ה'".

יה"ר שנדבך זה, ילווה את התפתחותה של הישיבה, שהדהימה את כל אוהדיה בזינוקה המהיר לכותל המזרח של עולם הישיבות, להגדיל תורה ולהאדירה.

(מאמרי 'עיננו גל' בתוך 'אוסף גיליונות')

והנה אנו יודעים שהתורה נמסרה לנו בדווקא כ"כלל", וכדרשת חז"ל בפסוק "ויחן שם ישראל כנגד ההר", כאיש אחד בלב אחד. וכמה השתדל ר"ע להזהיר את תלמידיו על אהבת הזולת וכו' - והנה עתה המלאכה נעשית כמו מאליה! כל קפסולה חשה מיד איך שנהפכו ל"משפחה גרעינית" מלוכדת, כולם תלויים זה בזה, בעיתות הלימוד, בזמני התפילה, אין אפשרות לסמוך על מניינים אחרים, או להפך סדרים. בית המדרש זה גם חדר אוכל, ואין מה לבנות על אוכל מבחוץ. כולם מתרפקים על אותה סוגיה, ומתענגים על אותו דף גמ', ממש משפחה אחת נהדרת!

בוודאי שזה מגדיל את ההקרבה של היחידים שנותרו בביתם, עקב השתייכותם המשפחתית לקבוצת סיכון, או מחמת דאגתם להורים מבוגרים שכעת נותרים קצת מאחור, לא רק מבחינת קצב הלימוד, אלא גם בויתור על גיבוש חברתי זה. ואכן, הצוות מצידו משתדל לשמור על קשר טלפוני רציף עם אותם יחידים, על מנת שיוכלו בקלות לגשר פערים.

ג. השבת הראשונה הכילה רגעי התעלות רבים וקרבת ה'. התפילות החמות, הסעודות המגובשות, שירי השבת המרוממים, והשטייגען השבתי בחיק ה'משפחה', רוממו את הרוחות להפליא. ממש חשו מעין עולם הבא. בפרט בני שיעור א', שכעת קיבלו לידם את כל שרביט ההנהגה - גבאי, חזן, בעל קורא ועולים, הכל מן ה'משפחה', הפליאו בבגרותם בניהול העניינים על הצד הטוב. אכן, אף שעתה נבצר ממצוייני מסיימי הישיבות הקטנות לשבות בישיבה על מנת לעמוד על מעלותיה כנהוג בתקופה זו, כעת, נוכח הצלחת העמדת קפסולות אלו, כל הרואה יאמר ברקאי!

בשעה לא שגרתית זו מתגלות גם מידות יקרות. למשל, נוכל לספר על דאגת הקיבוץ לבני שיעור א'. כידוע, בנין הישיבה המרווח הממוקם בפאתי רמות על צלע ה"רמה", מקום ציון

סגולות וישועות

תפילת השל"ה סגולה נפלאה לומר בערב ראש חודש סיון

התפילה הנפלאה שתקן רבינו השל"ה הקדוש עבור הורים. תפילה לזכות לילדים, שיהיו הילדים יראים ושלמים, בתורה, יראה ומידות טובות. תפילת חובה לכל יהודי, הידועה בשמה "תפילת השל"ה"

אפשר לומר תפילת השל"ה בשבת.

לדעת הרב אלישיב זצ"ל, יש לדלג על הבקשה על הפרנסה. לדעת הרב חיים קנייבסקי (דרך שיחה, עמ' ע"ר) יש להקדים את אמירת תפילת השל"ה יום קודם.

האם מותר לומר תפילת השל"ה בשבת?

השנה (תש"פ) חל ערב ראש חודש סיון בשבת. לדעת רבים מגאוני זמנינו (הרב שמואל וואזנר זצ"ל, הרב שלמה זלמן אוירבך זצ"ל)

שום פסול ושמצ, אך שלום ואמת וטוב וישר בעיני אלהים ובעיני אדם, ויהיו בעלי תורה, מארי מקרא, מארי משנה, מארי תלמוד, מארי רזא, מארי מצוה, מארי גומלי חסדים, מארי מדות תרומיות, ויעבדוך באהבה וביראה פנימית, ולא יראך חיצונית. ותן לכל גויה וגויה מהם די מחסורה בכבוד, ותן להם בריאות וכבוד וכת, ותן להם קומה ויפי וחו וחסד, ויהיה אהבה ואחוה ושלום ביניהם, ותזמין להם זיוגים הגונים מזרע תלמידי חכמים מזרע צדיקים, וגם הם זיוגים יהיו כמותם ככל אשר התפללתי עליהם, כי זכרון אחד עולה לכאן ולכאן.

אתה יי ידע כל תעלומות, ולפניך נגלו מצפוני לבי, כי כונתי בכל אלה למען שמך הגדול והקדוש ולמען תורתך הקדושה. על כן ענני יי ענני בעבור האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ובגללם תושיע בנים להיות הענפים דומים לשושם, ובעבור דוד עבדך רגל רביעי במרכבה, המשורר ברוח קדשך.

שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההלך בדרךיו. יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניה כשתלי זיתים סביב לשלחןך. הנה כי כן יברך גבר ירא ה'. יברכה ה' מציון ויראה בטוב ירושלים כל ימי חייך. ויראה בנים לבניך שלום על ישראל. אנא יי שומע תפלה, יקים בנו הפסוק. ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר יי מעתה ועד עולם. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי.

אתה הוא יי אלהינו עד שלא בראת העולם, ואתה הוא אלהינו משבראת העולם, ומעולם ועד עולם אתה אל. ובראת עולמך בגין לאשתמודע אלהותך [=כדי שתפורסם מלכותך] באמצעות תורתך הקדושה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. "בראשית", בשביל תורה ובשביל ישראל, כי הם עמך ונחלתך אשר בחרת בהם מכל האמות, ונתת להם תורתך הקדושה, וקרבתם לשמך הגדול. ועל קיום העולם ועל קיום התורה בא לנו ממך יי אלהינו שני צוויים. כתבת בתורתך "פרו ורבו", וכתבת בתורתך "ולמדתם אותם את בניכם", והפונה בשתייהן אחת, כי לא לתהו בראת כי אם לשבת, ולכבודך בראת, יצרת אף עשית, כדי שנהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך.

ובכן אבוא אליך יי מלך מלכי המלכים, ואפיל תחנתי, ועיני לך תלויות עד שתחנני ותשמע תפילתי להזמין לי בנים ובנות, וגם הם יפרו וירבו הם ובניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות לתכלית שהם ואני ואנחנו כלנו יעסקו בתורתך הקדושה ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך לאהבה וליראתך את שמך. אבינו אב הרחמן, תן לכלנו חיים ארפים וברוכים, מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים, זכרנו לחיים נצחיים כמו שהתפלל אברהם אבינו "לו יחיה לפניך", ופרשו רבותינו זכרונם לברכה, "ביראתך". כי על כן, פאתי לבקש ולחנן מלפניך שיהא זרעי וזרע זרעי עד עולם זרע כשר, ואל ימצא בי ובזרעי ובזרע זרעי עד עולם

הסיפור היומי

קריאת הפתעה נשמעה מפיו של פקיד הבנק. "אתה?? את הסכום הזה? מאיפה יש לך את זה?" - "תרגע, שמוליק", אמר לו האברך, "בא תשמע את הסיפור שמסתתר מאחורי הצ'ק הזה"...

ותומכיה מאושר: סיפור מופלא ואמיתי על ישועת ה' שהגיעה כהרף עין בזכות החזקת תורה

סירב בנחרצות, והשיב ריקם את פני כל ה'משולחים' למיניהם. "שילכו לעבוד", טען, "כמו שאני עבדתי והשגתי את כספי בעמל ויושר, יכולים גם הם לנהוג כמוני. מדוע שלא יעשו זאת?". היו שניסו להסביר לו את טעותו, לסבר את אוזנו בגודל חשיבותם של לומדי התורה - אך נחלו כישלון. הם נתקלו בחומה אטומה כברזל, שלא היתה מוכנה להישבר בפני שום טענה. הוא לא היה קמצן, אך לתרום ללומדי התורה - סירב בכל בתוקף. עד מהרה, ידעו כל ראשי הישיבות והכוללים, המכתתים את רגליהם בנכר על מנת להשיג כסף ללומדי התורה, שאצלו אין להם מה לחפש. בת היתה לו, לאותו חיים רימר, כשרה וצנועה. לרוע מזלה, היא היתה חולה במחלה נדירה שאחת ההשלכות שלה היא

הגיע אלינו סיפור מופלא על השגחה פרטית, שהתרחש ממש בשנים האחרונות. הסיפור כולו אמיתי והוא סופר לנו ע"י אחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים (המעדיף להישאר בעילום שם), תלמיד חכם עצום לכשעצמו, שלכבוד ייחשב לנו הזמן היקר שהקדיש לנו כדי לספר את הסיפור. כאן גם המקום להודות לו על כך. והנה הסיפור: בארצות הברית ישנו יהודי חרדי בשם חיים רימר (שם בדוי), איש עסקים חובקי עולם. ברוך ה', פרנסתו היתה מצויה בריווח. דא עקא, שהוא לא מוכן היה לתרום אפי' שקל אחד למוסדות להרבצת תורה - כוללים וישיבות. לארגוני רפואה, גמחי"ם וכד' תרם בשמחה, אך לבני תורה, השוקדים על תלמודם יומם וליל -

שלבת אין אפשרות להתחתן עם כל אחד אלא רק עם אדם החולה ג"כ באותה מחלה. את טובי הרופאים הזעיק אביה לנסות למצוא לה מזור, ללא הצלחה יתירה. כשהגיעה בתו לפרקה, פנו הוריה למיטב השדכנים באמריקה ומחוצה לה בבקשה למצוא לה שידוך העונה על הדרישה הנדירה, אולם חולפים הימים, ועוברים גם שבועות וחודשים, והטלפון בבית נותר דומם.

אמנם תשורה נאה הבטיח חיים הלז לשדכן שישדך לבתו את זיווגה, אולם, טענו השדכנים שוב ושוב, ואף צדקו - מתוך עשרות אלפי הבחורים החרדיים בני גילה של בתך, הסיכוי הוא אפסי למצוא בחור החולה ג"כ במחלה נדירה זו! וכך נוקפות להן השנים, חברותיה של הבת האומללה כבר נשואות באושר וחובקות ילדים, ושידוך עבורה - אין.

בצר להם, החליט אביה לטוס לארץ הקודש ולהפיל תחינה במקום ממנו לא זזה שכינה מעולם, בכותל המערבי. הוא הזמין כרטיס טיסה, ונסע לבדו לארץ הקודש. אשתו העדיפה להישאר בארה"ב עקב עבודתה. הטיסה עברה בשלום, והוא נחת בארץ. בצאתו מהשדה תעופה עלה על המונית הראשונה שנקרתה בדרכו, לכוון "רמדה רנסנס", אחד המלוונות היוקרתיים בירושלים. עם הגעתו למלון, מיד שם את חפציו בחדר שהוקצה לו ויצא מהמלון בשנית בכדי לעצור מונית לכותל המערבי, שריד בית מקדשנו. לאחר נסיעה קצרה הוא כבר היה שם, פוסע מעדנות לכיוון הכותל.

היה זה בשעות אחר הצהריים של ימות הקיץ, ורוח ירושלמית קלילה נשבה ובידרה את שולי חליפתו. הוא נטל ספר תהלים והתיישב על אחד הכיסאות הפנויים ברחבה, מתכוון לפתוח בתפילה ותחנונים עבור בתו יקירתו, שרק למענה עזב את עסקיו המסועפים והגיע הנה. הבעיה היתה, שהוא חש לפתע כאילו ליבו בל עימו. כל הרגשות נחסמו, הדמעות יבשו, וכאילו לא הגיע במיוחד כדי להתפלל על בתו מעוכבת השידוך אלא להסתכל על האבנים העתיקות והיונים הלבנות. לא היה לו חשק אפילו לפתוח את ספר התהלים.

הוא סוקר את האזור סביבו בייאוש, כשתחושה קרירה ומוזרה מזדחלת לליבו. במרחק כמה מטרים ממנו הוא מבחין באברך שעומד וקורא תהלים בהתרגשות רבה, כשדמעותיו מרטיבות את חליפתו. מדי פעם הוא מוציא ממחטה ומקנח את דמעותיו הזולגות, ללא הועיל. נראה שצרה קשה מתרחשת עליו. חיים רימר מביט בו במשך דקות אחדות, אך האברך לא שם לב וממשיך להתפלל ביבבות חרישיות.

לאחר דקות ארוכות כנצח, כשמיועדנו חושב לעצמו: 'מה אתי? למה אני לא מתפלל ככה? הרי הגעתי לכאן ממרחקים להתפלל על בתי בפרט. לא עת חלומות עכשיו!' - הוא חש לפתע גל של התעוררות עובר עליו, והחל עד מהרה לקרוא תהלים ברגש, כשמעיניו החלו לנשור דמעות של צער נוקב שהרטיבו את ספר התהלים. הוא קרא וקרא ללא הפסקה, ולאחר כשעה של קריאת תהלים, עצר והסתכל שוב על האברך סמוק הלחיים,

שהמשיך להתפלל בבכיות.

הוא החליט - 'עד כאן. אני ניגש אליו ושאל מה קרה'... ומחשבה למעשה. הוא פנה לאברך ושאל אותו: "סליחה שאני מפריע, אבל... פשוט אני נמצא כאן כבר למעלה משעה ורואה אותך קורא תהלים בדמעות ובבכיות... נראה שהמצב חמור... אולי אני יכול לעזור במשהו?"

האברך הביט בו בעיניים אדומות ואמר: "תזכו למצוות, אבל אני לא חושב שיש באפשרותכם לעזור, אין לכם מה לדאוג"... רק לאחר הפצרות מרובות ניאות האברך לספר לו. "תשמע, יש לי בת שבאה בקשרי שידוכין עם בחור מופלג בתורה, ירא שמים ובעל מידות, שלומד בהתמדה רבה. הבעיה היא אחת: אין לי כסף להוצאות החתונה, לנדוניה, לאולם ובעצם לכלום. וזאת מלבד החובות היום-יומיים המעיקים עלי זה שנים. אי לכך, חשתי העמוק הוא שהשידוך עומד להתבטל, לצערנו הרב. אמרתי לעצמי, אבוא לכאן ואתפלל לפני הממציא יש מאין, שישלח לי את עזרתו".

חיים רימר שמע זאת, וליבו נכמר בקרבו. הוא נקלע לסערת רגשות. מצד אחד, האברך כל כך ריגש אותו בתפילתו, בזכותו הוא התעורר להתפלל על בתו שלו, ונראה עליו שמלבד לימוד התורה אין לו בעולמו כלום (תרתי משמע...). אך מצד שני, הוא 'לא נוהג' לתמוך בבני תורה...

לאחר רגעים ארוכים של מחשבה, החליט לתת לאברך את כל הסכום לו הוא זקוק. ההחלטה לא היתה קלה, אך הוא מצא את עצמו שואל במהירות את האברך המופתע: "בכמה מסתכמות כל הוצאות החתונה?"

עכשיו היה תורו של האברך לחשוב. "מאתיים אלף שקל", השיב לאחר מחשבה ארוכה. לתדהמתו של האברך, הוציא חיים פנקס שיקים מכיס חליפתו ורשם עליו סכום של 55,000 דולר. הוא מגיש אותו לאברך שעמד בהלם.

לאחר דקה התעשת האברך מהפתעתו העצומה והחל מברך את חיים בכל הברכות שכתובות בתורה, כשהוא מרוגש ושמח כולו. כשסיים, שאל את חיים למעשיו הוא כאן, ועל מה ראה לתרום לו כך את כל הסכום במלואו. זרם הדמעות נפרץ שוב, וחיים התחיל לספר לו על העושר שה' בירכו, ואת סיפוריה של בתו, שחולה במחלה הנדירה, ולא מוצאת את זיווגה כבר שנים ארוכות.

האברך הרגיע אותו, ובירך אותו. "מי יודע, אולי בזכות החסד הכביר שגמלת עימנו תמצא בתך את הבחור המתאים בקרוב". חיים ענה 'אמן' נרגשת מעמקי ליבו, והם נפרדו בהחלפת מספרי טלפונים הדדית, כשהאברך מוסיף כל הזמן לברך אותו ולהודות לו על עזרתו הרבה. "אם ימצא בחור מתאים, אתקשר אליך", הבטיח.

מהכותל המערבי, פנה האברך לבנק בו התנהלו חשבנותיו. גם לבנק הזה הוא חייב כסף... הוא ניגש לפקיד הבנק, שהיה חרדי, והגיש לו את השיק. הפקיד ראה את הסכום, וקריאת הפתעה

שלומד כאן בירושלים. אחי סיפר לי לפני כמה חודשים שבנו מחפש שידוך, אך הוא לא יכול להתחתן א"כ ימצא בת ישראל שחולה גם היא במחלה זו!" הפקיד מיהר להתקשר לאחיו, ולברר את שם המחלה. התברר שהיא זהה, ושבתו של חיים רימר - ואחינו, חולים באותה מחלה חשוכת מרפא. הטלפון הבא היה לחיים רימר, ששהה באותו זמן בחדרו שבמלון. הוא הגיע לבנק בתוך רבע שעה. בתוך שלושה שבועות נשברה שם צלחת, לשמחת כל הצדדים...

(גיליון 'קבלת שבת' במדבר תש"פ)

נשמעה מפיו. "אתה??? את הסכום הזה? מנין לך כל זאת?" הוא המשיך - "הרי כל הזמן אתה מגלגל חובות, ולכל היותר מפקיד שיקים של כמה מאות שקלים", הפקיד עוד לא נרגע והוסיף בלחישת "שלפעמים גם חוזרים..." "תרגע, שמוליק", אמר לו האברך, "בא תשמע את הסיפור שמסתתר מאחורי שיק זה". הפקיד עשה אוזנו כאפרכסת, והאברך החל לספר לו את כל הסיפור בהתרגשות, על המצוקה הכספית שלו, על חיים רימר ועל בתו המחפשת שידוך. כשסיים, קפץ הפקיד ממקומו כנשוך נחש. "אתה לא תאמין, יש לי אח, שבנו חולה בדיוק במחלה הזו!!! הוא בחור ישיבה

על דא ועל הא

"כיום נטשטשו ההבדלים. לא מתאים לעשות חתונה מצומצמת, כי הידיד חיתן ב'ארמון בודפסט', הקייטרינג היה 'קינגהיים' היוקרתית, והמוזיקה המילה האחרונה... אבל שכחת משהו קטן וחשוב: לו יש כסף ולך אין - האם בגלל יוקרה מדומה תיכנס להררי חובות?!"

"האם המחזותנים עצמם לא צריכים לשמוח בחתונה?!" - מתוך שיעורו של הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי-צאנז' וראש ישיבת חיי תורה

לשעבר היו גבולות ברורים בין העשירים לעניים, כל אחד הכיר את מקומו, וחז"ל כבר תיארו שגם בתי כנסיות היו מחולקים מושבותיהם לפי סוג האומנויות. וממילא לא חלם העני מעולם לערוך שמחה ברמה שמעל כוחותיו. אבל כהיום נטשטשו ההבדלים, עס פאסטנישט, לא מתאים לעשות חתונה מצומצמת כי השכן או הידיד או האח חיתנו בארמון בודפסט... והקייטרינג היה 'קינגהיים' היוקרתית... והמוזיקה המילה האחרונה... אבל שכחת משהו קטן וחשוב: לחבר ולדיד ולאח יש כסף, יבושם לו, ולך אין. האם בגלל יוקרה מדומה תיכנס להררי חובות?

ועכשיו הבה נתבונן במבט תורני תוך התייחסות לכמה וכמה מקורות במעיינות התורה, מה דורשת מאתנו תורתנו הק' וחז"ל. יסוד גדול מצאנו בדברי חז"ל: התורה חסה על ממונם של ישראל. אמר לי אדם אחד: אני מקבל מנדיבי עם בהרחבה בשביל עריכת החתונות לצאצאי, אז למה לי לקמץ? - צר לי לומר לו שזו טעות גדולה. כי היסוד הזה - התורה חסה על ממונם של ישראל - תקף הן בכספי ציבור והן בכספי יחיד. בכספי ציבור, כיצד ועד היכן? הגמ' במנחות (ע"ו) אומרת דלחם הפנים שהיו עושין פעם בשבוע ובשבת חילקוה לכהנים המשרתים באותו משמרת, היו עושין אותה גם מן החיטין, שהיו יותר בזול מאשר עשייתן בסולת, שיותר יקרה, ולמה, מפני

הנושא הזה שעלה לאחרונה לסדר היום בדבר עריכת חתונות מצומצמות, יש להתייחס אליו במידה מסויימת כמו שמתייחסים לספק פיקוח נפש, כפי שזה אצל הרבה הורים אשר כשל כח סבלם וגדול צערם מנשוא מהחובות המשתרגים וסובבים את כל כולם.

המצב הנוכחי הוא, שכל מי שמחתן, לא ישן רגוע בהרבה לילות מהעול הנורא של החובות. ומה לנו יותר מקביעת חז"ל דעני חשוב כמת רח"ל. רק מה, בעיניים שלנו נראה העני איזה 'שלעפער' שהולך עם כובע מרופט מימות מתושלח, ומעילו עשוי טלאי על גבי טלאי בלי כפתורים כמובן, שק כבד על גבו השחוח ובתוכו קש ותבן למכירה.

אבל מה נעשה, שבדורינו, דור האברכים מחתני הילדים, הם, העניים הגדולים, יכולים לחבוש מגבעת נאה ומהודרת מחברת 'קרויס', ומעיל חדש שנקנה לקראת החתונה, וגם לרבות שטריימל חדש וגבוה כיאות למחותן הטרי; אבל כל אלו, בנוסף לחיוך המעושה, לא יכסו בכח זה את האוברדרפט הנורא והאיום בבנק, ובוודאי לא את התשלומים החודשיים לגמ"חים.

אמר לי אברך שחיתן שלושה בנים, והוא קבלן מצליח מאוד, שבחתונה הראשונה הוא עדיין היה בעל יכולת, בשניה כבר היה בינוני, ועכשיו בשלישית, הוא כאחד העניים והאביונים. זה המצב, והמכחישו כופר במציאות ואינו מן הישוב.

ברור מאוד כי אחת מהסיבות שבשלהן הגיעו למצב הקטסטרופלי הזה, היא הערבוב המגוחך בין בעלי יכולת לשאינם.

החיסכון. מאי מפני החיסכון? אמר ר' אלעזר: התורה חסה על ממונן של ישראל, לפי שלחם הפנים הם כ"ד עשרונות, ולפי שהן בכל שבת ושבת ועולים לדבר גדול, הותר לקנותן מן החטים כדי שיבוא להם בזול יותר משאם היו לוקחים סלת מן התגר, שהקונה סלת קונה אותם ביוקר. אבל שאר מנחות שהן דבר מועט ואין באות תדיר לא הותרו לקנות כי אם סלת.

כלומר, מדובר בבית המקדש שכמה דברים עשו בו באופן שחז"ל אמרו אין עניות במקום עשירות, אבל מאידך התורה חסה על ממונם של ישראל, גם בדבר גדול כלחם הפנים, שברגלים היו מראין את חביבותן של ישראל לפני המקום בכך שהלחם היה חם כביום אפייתו.

ומכאן דגם באחד שהציבור עוזר לו לנישואי הצאצאים, ואין לנו מצות צדקה גדולה כהכנסת כלה, הרי שצריך להביא בחשבון כלל ברזל זה, שהתורה חסה על ממונם של ישראל.

והאמת, שבועדאי מי שאין לו ונחשב כעני, כמו רוב רובם של העומדים לקראת נישואי יצ"ח, הרי דבר פשוט הוא דשייך כלל זה לגביו. אך אפילו בעשירי העם, גם אצלם נדרשת חובת הזהירות על הממון, שלא נפזר הממון אפילו הוא ברשותנו. והרי אמרה תורה בפרשת ויצא, ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו, ואיתא בגמ' חולין דף צ"א, ויותר יעקב לבדו - שנשתייר על פכין קטנים. והלא דבר הוא, יעקב אבינו שהיה רכוש רב, מסר עצמו על כמה פכים קטנים. והוא סימן לבנים על חובת הזהירות. ודבר זה צריך לשמש כתמרור אזהרה להרבה צעירים שאיבדו ממונם באשר לא נזהרו בנתיב השקעת הממון, והרשלנות בזה רבים חללים הפילה.

ועי' מהרש"א, דמדכתיב שהעביר כל אשר לו, על כן מה שחזר שוב ונשאר שם לא היה אלא בשביל דבר מה שלא היה נחשב לכולם, והם הפחותים שבכלים. ואמרו בגמ', מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה, לפי שאין פושטין ידיהן בגזל. ומה שאמרו ממונם חביב מגופם, כתב הגאון בעל עיון יעקב, דאף שאין צריך להיות נבהל להון, ואדרבה, במדות ששנו חכמים להיות בסנהדרין, כדאיתא בטור חו"מ סימן ז', צריך שיהיה להם 'שנאת ממון', שאפילו ממון שלהם אינם נבהלים עליו, מכל מקום יש לומר דלענין זה כמו כאן, כגון אבידת ממון, בודאי חוששין יותר מספק חשש היזק בגופם.

רבים יאמרו, הן מה הנפקא מינה כמה מנות יזמינו, הכל כלול כבר בחשבון שממילא בלתי נשלט, ומה בכך אם יישארו מנות על השולחנות, שהרי ידוע לכולם כי רובא דרובא אינם באים לסעודה. טעות הוא, וקודם נציין מקור גדול לכך שכל מנה ומנה צריכים לחשב באופן ברור האם היא נצרכת. רבינו בחיי (שמות י"ב ד') הביא עוד מקור לכלל דהתורה חסה על ממונם של ישראל,

בפרשת בא בקרבן פסח, שאמרה תורה ולקח הוא ושכנו וכו', ולמה צריך לצרף את השכן, מה יקרה אם ישארו כמה חתיכות בשר מהקרבן פסח, וכמובן ישרפו את אלו שלא יבואו לידי נותר. אלא, זו הסיבה באמת, שהתורה חסה על ממונם של ישראל שלא יבואו לשרוף אפילו מנה אחת. ולכן אמרה תורה לצרף את השכן. שנית, עצם הדבר לחשוב שממילא הכל עולה ועולה ועולה והחשבון ממילא גדול - זה גם מנוגד לדברי חז"ל דפרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. אם יקמצו בכל עשרות אלפי הפרוטות, יגלו פתאום אלפי שקלים.

ואין כאן המקום להאריך במה שאנו מוצאים בכמה מקומות את הכלל דאין עניות במקום עשירות, וכגון מה שאמרו בריש מסכת תמיד שהיו משקין את התמיד בכוס של זהב לפני שחיטתו (שיהא נוח להפשט, או מפני הסירכות כבחולין), ויש הסוברים שם דהוא גוזמא, אבל לסתם משנה שם אכן היה של זהב, והרי זה סותר לכאורה את הכלל דהתורה חסה על ממונן של ישראל. וכן איתא בזבחים (פ"ח) הכפות והקערות שמקבלין בהן המנחות וכל הכלי שרת, כולן נעשים משל כסף או זהב, ומשום דאין עניות במקום עשירות. בזה כבר דנו האחרונים, ומ"מ כל זה שייך רק בעניני בית המקדש וכדומה, ולא בשום אופן בעניני יחיד.

ובודאי שרוב ההוצאות הגדולות לא נובעות מעצם עריכת החתונה גם באופן מכובד, אלא רק כתוצאה מהיוקרה שרוצים להגיע.

וכאן המקום לציין, כי כל הדיבורים לאחרונה אודות הצמצום, אין הכוונה שצריך לערוך שמחת נישואין כמו שלום זכר או קידושא רבא. לא ולא, צריך לערוך את השמחה בצורה מכובדת, אבל לחיות עם המציאות, מה שאי אפשר ומה שאפשר, ויש הרבה מה להוריד.

סיפר לי יהודי חכם, שלפני שבוע לאור התעוררות הנושא, אמר לו אברך צעיר שהתחתן לפני חצי שנה: למה עושים עסק מכל הענין, הרי מתחתנים רק פעם בחיים (אמן), ולמה לעשות בצמצום? ענה לו ידידי החכם: דע לך כי אני נוסע מדי שנה לארה"ב להחזקת המוסד שלי, ואני כבר כמה שנים פוגש את אביך. אילו היית יודע כמה דם נשפך ממנו עד שהוא מקבל כל דולר, כמה בזיונות, כמה עגמת נפש, כמה שערות לבנות, היית קובר עצמך מבושה לדבר כך, ואפשר שלא היית מעטר את ראשך בשטריימל בעלות של שמונה אלף ₪.

שמעתי סיפור באחד מיקירי וצדיקי ירושלים, שבשעה ששידך את בנו לפני יותר מעשור, אמר לו המחותן: אולי כדאי לרכוש דירה יותר גדולה, כך שיהא לחתן הטרי שלוות הנפש ללמוד בהרחבת הדעת? ענה לו המחותן: מה שיהא עם החתן אינני יודע, אבל זה ברור, שאני בטוח אפול מהלימוד ואפסיד את שלוות נפשי כתוצאה מהחובות, ודפח"ת.

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

בבוקר אמר מרן זצ"ל למארחו: "ישמע נא כבודו, יש כאן בסביבה איזה אדם שאין לו כל-כך דרך ארץ... בא לכאן ליד החלון ואומר לי 'שבת שלום' - פעם, ועוד-פעם, ועוד-פעם... מה זה?!" בעל הבית עמד על מקומו כהלום רעם...

'המטריד האלמוני' - סיפור מופלא על שקיעותו בתורה של מן הגר"ע יוסף זצ"ל

העיר לו מרן: "ישמע נא, כבודו. יש כאן בסביבה איזה אדם שאין לו כל כך דרך ארץ. בא אלי, אומר לי, כנראה דרך החלון, 'שבת שלום', פעם ועוד פעם ועוד פעם... מה זה?!"

בעל הבית עמד על מקומו כהלום רעם, לא מאמין למשמע אוזניו. האמנם? האם מרן לא הרים עיניו מן הספר במשך כל הלילה, עד כדי כך שלא הבחין בכלוב הגדול העומד בפיתת החדר?!

אכן, ניחשתם נכון. לא היה זה מישהו חסר דרך ארץ שהציץ מהחלון, וגם לא אחד מבני הבית - היה זה תוכי מדבר, שידע לחקות בהצלחה קולות שונים, "ערב טוב", בוקר טוב" ועוד מיני ברכות, הוא שהטריד את מרן במשך הלילה בברכות "שבת שלום!", ומרן זצ"ל, שהיה שקוע בתלמודו, לא נפנה אפילו לשניה קלה כדי להרים את ראשו ולבדוק מיהו המדבר עמו...

(ע"פ 'ברכת דוד')

שבת אחת שהה מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בעיר אלעד לרגל שמחה משפחתית. תושבי העיר חרדו לכבודו, ואחד ממקורביו זכה לכבוד העצום לארח את מרן ורעייתו הרבנית במשך השבת. "אנא, השאר עבורי מנורה דולקת קטנה בחדר הסמוך לחדר השינה, כדי שאוכל ללמוד במשך הלילה" - ביקש מרן מבעל-הבית. ואכן, לאחר סעודת השבת פנה מרן אל החדר ושקע בתלמודו כצולל במים אדירים.

"שבת שלום!" נשמעה לפתע קריאה חדה באוזניו. מרן השיב מבלי משים: "שבת שלום!" והמשיך ללמוד... חלפו כמה דקות ושוב הכרזה: "שבת שלום!" - ושוב עונה מרן, מבלי להרים את עיניו מהספר לראות מי המדבר עמו, וממשיך ללמוד. כך נשנה הדבר שוב ושוב, עשרות פעמים במהלך הלילה!

בבוקר, כאשר ניגש בעל הבית לחדרו של מרן לדרוש בשלומו,

האם מותר לספר לשדכן מדוע אינו מעוניין בשידוך שהציע לו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

מתרצה לשידוך, או אפיקורסות. וכאמור, במקרים כאלו יש לעיין היטב ולהיוועץ במורה הוראה. מלבד חסרונות אלו אין לומר כל גנאי על המשודך, וב'ביאורים ומוספים' מובא כי ב'תשובות והנהגות' הסתפק לגבי מקרה שהנשאל הוא קרוב משפחה שסומכים עליו, האם מותר לו לספר גם גנאי פחות חמור, מדין 'מבשרך על תתעלם'.

אם מיאן בהצעת שידוך, כתב הספר חסידים (סי' קלט) שלא יספר זאת לחברו, משום שמבייש את הצד השני [והוא מתגאה]. ודעת הגרש"ז אויערבך (מבקשי תורה כרך ה קובץ כג עמ' ט, שלמי שמחה עמ' נד) שאם נשאל מדוע סירב, רשאי לשנות ולתלות בסיבות אחרות, כדי שלא להיכשל בעוון לשון הרע, ורק

חלק הכללים של הלכות רכילות ב'חפץ חיים' מסתיים מכלל ט' ומשם מתחיל חלק הציורים, בו מתאר רבנו ה'חפץ חיים' תרחישים מצויים בחיי היום יום ומפרט את הדין בהם.

הציור השלישי עוסק בשידוכים - שאלות בנושאים אלו דורשות בירור עמוק ורציני, ובמקרה הצורך יש לעיין היטב במקורות ולהיוועץ במורה הוראה. כאן נזכיר קווים כלליים בלבד העולים מדברי ה'חפץ חיים', ונביא בקצרה כמה נידונים מבין רבים המובאים ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו'.

ה'חפץ חיים' כותב כי אסור לומר שום חיסרון על משודך, מלבד אם מדובר ב"חסרונות עצומים". הגדרת "חסרונות עצומים" היא - או חולי פנימי נסתר שאם המחותן היה יודע ממנו לא היה

הרע על המדוברת לספר זאת לאשתו, אלא רק לומר לה ששמע שאין זה מתאים [אלא א"כ היא תוכל להאיר או להציע עצה, או לברר האם אכן הדברים נכונים]. ולספר לשדכן לאחר שסירב, מה הן החסרונות שמצא כדי שידע מה להציע לו בעתיד, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שאסור, מפני שאין זו תועלת ישירה, ורק יאמר לו באופן כללי אלו תכונות רוצה ואלו לא.

אם אביו שואלו, מותר לומר לו את האמת, מפני שמוטל עליו להשיאו אשה. ודעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שמירת הלשון עמ' שעא-שעב), שאסור לספר להוריו ולשדכן מדוע אינו רוצה, אלא יאמר באופן כללי שאין התאמה ביניהם, ורק אם לא החליט באופן מוחלט שאינו רוצה, וע"י שיספר מהן הסיבות לסירובו יתכן שיאירו את עיניו ויבארו לו שהרושם שנוצר אינו נכון, נחשב הדבר לתועלת ומותר. והוסיף שכמו כן אסור לאבי הבחור שבירר ושמע לשון

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

מה נתן ממרא לאברהם אבינו - עצה או עצה?

שבת דף עו

"עצה כמלא פי גמל"

עוד תירץ, שהלא אברהם אבינו נצטווה גם כן למול את ישמעאל בנו וכל מקנת כספו, ואולי לא יניחו את עצמם למול? והא ראייה, שישמעאל התפאר שלא עיכב (סנהדרין פט:). והיה צריך אברהם אבינו להתייעץ איך יפתה אותם ומה ידבר על לבם. ויש ללמוד מזה מוסר: אם בא מצוה לידו יתייעץ באיך ומה ובאיזה אופן היותר טוב והיותר שריר וקיים, ו'עצת ה' היא תקום'. והחזקוני מסביר, שאין זה מלשון עצה, אלא מלשון 'עצה', וכדתנן במתני' 'עצה' כמלא פי גמל, והיינו שממרא נתן לאברהם עצה כדי לרפאותו, על המילה, לשים שם על המקום לתרופה למכאובו.

(דף על דף)

ברש"י ריש פרשת וירא כתב: "באלוני ממרא, הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה השי"ת בחלקו". וכבר תמהו המפרשים, וכי אברהם אבינו עליו השלום, ראש המאמינים, היה צריך ליטול עצה מממרא על המילה, אחרי שנצטווה על כך מפי השי"ת? תירוצים רבים נאמרו על קושיא זו. השל"ה (וירא דרך חיים תוכחת מוסר) מתרץ, שהלא אברהם אבינו קיים כל התורה כולה (יומא כח:), ובמצות מילה ידע שיצוה אותו הקדוש ברוך הוא על המילה, וכבר קודם שנצטווה היה אברהם מהרהר מה יעשה, האם ימול את עצמו או ימתין עד שיצוה אותו השם יתברך. והתייעץ בזה עם ממרא, ונתן לו עצה על המילה הזו, כלומר, על מילה בזמנה שצוה לו המקום, כי כן המצוה יותר מהודרת.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורחת
בכל יום...
המייל היומי של 'דרשו'**

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3/1

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ד
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מה הן הוראות הבישול ל'צלי קדר' עבור ליל הסדר?

ויש מקומות שנהגו היתר בדבר. ומנהג בני אשכנז בכל המקומות לאסור אכילת צלי בליל הסדר. וסוג הבישול שמכונה 'צלי קדר', אינו נחשב לצליה, כיון שמוסיפים לצלי מעט מים; אך ראוי להוסיף כמות מים גדולה מהרגיל, כדי שיהיה ניכר שהבשר מבושל ולא צלוי.

[שו"ע תעו, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

ישנם מקומות שנהגו שלא לאכול בשר צלוי בליל הסדר, כדי שלא יראו כאוכלים בשר קדשים - דהיינו, קרבן הפסח שבשרו נאכל בליל הסדר, ואינו נאכל אלא צלוי - מחוץ לירושלים. ועל מנת למנוע בלבול וחוסר הבחנה בין צלי לצלי - נהגו איסור בכל בשר של בעל חיים הטעון שחיטה, אף שאינו ראוי לקרבן פסח, כגון בשר עגל, או עוף; וכן נהגו איסור בכל סוגי הצלי, דהיינו, גם צלייה בסיר, שלא ניתן לצלות בה את קרבן הפסח.

מדוע אוכלים את האפיקומן בסוף הסעודה של ליל הסדר?

ואם אכל כה הרבה עד שנפשו קצה באכילה נוספת, אינו מקיים את המצוה כלל, כיון שאין זה נחשב לאכילה. וסיבה נוספת שלא לאכול יתר על המידה - כדי שיוכל לעסוק בהמשך הלילה בסיפור יציאת מצרים 'עד שתחטפנו שינה', כפי שתיקנו חכמינו ז"ל; והיינו, עד שראשו כבד עליו מחמת עייפותו והשינה באה עליו.

[שו"ע תעו, א, ומשנ"ב ו-ז; ביאורים ומוספים דרשו, 5; וראה עוד שם]

חכמינו ז"ל אמרו, שאת קרבן החגיגה הקרב יחד עם קרבן הפסח, יש לאכול לפני קרבן הפסח, כדי שקרבן הפסח יאכל 'על השובע', דהיינו, שלא יהיה רעב בשעת אכילתו. וכזכר לכך, תיקנו חכמים לאכול את מצת ה'אפיקומן' בסוף ליל הסדר, כלומר, לאכול מצה 'על השובע'. ופירוש הדבר, שהאוכל יהיה שבע אך לא לחלוטין, כך שעדיין חפץ לאכול; ואדרבה, אם אינו מעוניין לאכול כלל, אין זו מצוה מן המובחר.

מה הן הסיבות לזכירת האבילות של חורבן בית המקדש בליל הסדר?

על פטירתו של אברהם אבינו ע"ה, שנפטר בערב פסח. ויש אומרים שעיקרו של המנהג הוא לאכול את הביצה המונחת בקערה, אשר מונחת בה כזכר לקרבן החגיגה שהקריבו יחד עם קרבן הפסח; ובחרו דווקא בביצה, משום שבארמית נקרא שמה 'ביעה', הדומה למילה הארמית 'בעא', שמשמעותה - 'רצון', כלומר: רצה השי"ת וגאלנו ממצרים.

[שו"ע תעו, ב, משנ"ב יא-יב, ושעה"צ י; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

בחלק מקהילות ישראל, נהגו לאכול ביצים בליל הסדר, על פי מנהג ישראל לאכול ביצים בשעת אבילות, (ראה שו"ע יו"ד שעה, ט); משום שבבילת זה יש שתי סיבות לזכור את האבילות על חורבן בית המקדש: האחת, שליל תשעה באב חל תמיד באותו יום בשבוע שבו חל ליל הסדר; והשניה, שהחורבן מורגש ב"ת"ר שאת, בהעדר קרבן הפסח. וכמו כן, בבילת זה יש זכרון לאבילות

* חולה שמפאת מצבו הנפשי ישנן שעות בהן הוא פטור מכל המצוות, ובשעה שהיה פטור, עשה מצוה כלשהי, אין זה נחשב כקיום מצוה.
* משך הזמן בו יש לאכול את 'כזית' המצה לקיום מצות אכילת מצה בליל הסדר, הוא - 'כדי אכילת פרס', כלומר, משך הזמן הנדרש לאכילת 'פרס', שהוא חצי כיכר לחם.
* מצות אכילת מצה כחובה, היא בלילה הראשון של פסח בלבד, (ובחוץ לארץ, גם בלילה השני), כפי שנאמר בתורה: בְּרֵאשֶׁן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצֹּת.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע אסור ללוש את הבצק למצות במים חמים?

ו'פושרים', היינו בדרגת החום של רוק הפה. ומים שחוממו באמצעות אש והצטננו לחלוטין - נחלקו הפוסקים אם מותר ללוש בהם; ויש שהחמירו אף במים שהתחממו באמצעות השמש. ובשעת הדחק, או במקרה שכבר לשו את המצות ופסילתן כרוכה בהפסד כספי רב - ניתן להקל.

[שו"ע תנה, ג, משנ"ב כט, ל רלב, וביה"ל ד"ה ומים]

אסור ללוש את הבצק למצות במים חמים, בין אם חוממו באמצעות אש, ובין התחממו באמצעות השמש, משום שהחום מחיש את החמצת הבצק, דהיינו, שהוא עשוי להחמיץ מוקדם יותר מהזמן שקבעו חכמינו ז"ל להחמצת בצק שנילוש במים צוננים. ומטעם זה, אסור ללוש אף במים פושרים, משום שגם הם מחישים מעט את החמצת הבצק.

הלוח היומי

כ"ז באייר | רבי ירחמיאל יהודה מאיר ב"ר שמעון שלום זצ"ל, מאמשינו

יארצייט:

תרל"ה: רבי נח פנחס ב"ר יעקב דוד הלוי איש הורוויץ זצ"ל, ממאקרוב-בראד
תר"ס: רבי שלמה זלמן ב"ר יהודה לייב שניאורסון זצ"ל מקאפוסט, בעל מגן אבות
תש"ד: רבי אליעזר זאב ב"ר מאיר זצ"ל מקרעטשניף
תשל"ז: רבי ירחמיאל יהודה מאיר ב"ר שמעון שלום זצ"ל, מאמשינו

מ"ב לעומר

פעם ניגש אל מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל אחד משכניו וטען שהרב גרם לו נזק, כיון שסיידו בביתו של הרב ושפכו את שאריות הסיד לביוב ונוצרה סתימה, וביקש את דמי התיקון בסך שש מאות שקלים. רבינו שילם לו מיד ואחר כך אמר: "האמת - יש שלוש סיבות שאני פטור: א. כששופכים סיד זה לא עושה סתימה - זה נשטף. ב. קו הביוב של השכן הוא בצד השני של הבנין ולא משותף עמנו. ג. כלל לא צבענו את הבית..." שאלוהו: "אם כן, למה הרב שילם?" והוא השיב: "עם שכנים צריך לדעת לחיות טוב ובשלום". (גליון איש לרעהו 1088)

נשתדל להשקיע מאמץ ומחשבה כדי לחיות בשלום עם השכנים, ובמקרה הצורך אף לוותר מכספנו לשם כך

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il